УДК 746.3(477)

DOI: <https://doi.org/10.51209/platform.1.3.2021.325-345>

Анастасія Віталіївна ВАРИВОНЧИК,

доктор мистецтвознавства, доцент,
Київський Національний університет культури і мистецтв,
Київ, Україна,
e-mail: varivonchik@ukr.net,
ORCID: 0000-0002-4455-1109

УКРАЇНЬСЬКА ВИШИВКА В ОДЯЗІ 70-Х РОКІВ XX СТОЛІТТЯ

Анотація. Стаття присвячена молодослідженій проблемі у вітчизняній науці, пов'язаній із промисловим виробництвом одягу та застосуванням української вишивки. Значний внесок у розвиток традиційного українського одягу та декорування вносили художники-модельєри Київського Будинку моделей одягу, якій розпочав свою діяльність у 1944 р. Завдяки художникам у важких умовах розроблялися сучасні на той час моделі за мотивами українського традиційного одягу. Вбрання створювалося на виробництвах легкої промисловості та «Укрхудожпрому».

Зазначається, що українська вишивка була невід'ємною частиною українського одягу, а згодом, і промисловості. У Києві в червні 1970 р. Всесоюзним інститутом асортименту виробів Міністерства легкої промисловості УРСР було проведено художньо-технічну раду для огляду виробів, що презентували молодіжну моду. Учасники художньо-технічної ради розглянули моделі, запропоновані 34 швейними підприємствами та 6 Будинками моделей України. Проведення цього заходу надало можливість впровадити модні тенденції десятиріччя у життя.

Художники Київського Будинку моделей одягу (КБМО) активно запроваджували та використовували традиційні національні елементи вбрання, поєднуючи тенденції сучасної

моди того часу. Аналізуючи стан використання вишивки традиційного українського крою в сучасному одязі 70-х рр. XX ст. у КБМО, можемо відзначити, що в молодіжному одязі художники-модельєри застосовували традиційний крій, вишивку, декор, за мотивами національного костюму усіх регіонів України. Змінювалися моделі подовжених жіночих суконь із вовняних тканин, у дівочих комплектах із бязі переважав сорочечний крій із комірцем «стійка» та короткими рукавами. Підтримувалися напрямки крою у довжині блуз до талії, із вживанням народних мотивів української вишивки. Прямі й розширені спідниці донизу підкреслювали талію і призбирувалися на гумці чи поясі. Пальта створювалися на основі крою української свитки за прямим силуетом, втачними рукавами, каптур переходив у комір із китицями та так само оздоблювався за мотивами елементів народної української вишивки, що виконувалася тамбурним швом чорними, червоними, жовтими й зеленими кольорами.

Високий рівень моделювання одягу демонстрували промислові виробництва. Джерелом натхнення для фахівців українських виробництв легкої промисловості та «Укрхудожпрому» слугували покази мод, що влаштовувалися Будинками моделей двічі на рік. Виконання виробництвами тематичних і композиційно довершених творчих проєктів спрямовувало й узгоджувало діяльність швейної, текстильної, трикотажної промисловості. Організація праці на усіх етапах виробництва підкреслює актуальність означеної проблеми, що обумовленна потребою збереження української автентичності, дослідження та висвітлення особливостей створення сучасних виробів із напрямку художніх промислів, таких як художня вишивка, яка є одним із найдавніших різновидів народної творчості.

Ключові слова: одяг, сукня, блуза, вишивка, мода, художники-модельєри, промисловість

Вступ. II пол. XX ст. в Україні відзначалася значними змінами у побуті, культурі, багатьох галузях промисловості. Не

стали винятком і виробництва «Укрхудожпром», які належали до Міністерства місцевої промисловості, працюючи в напрямку відродження, підтримки кращих традицій українського народу. Асортимент одягу масового виробництва, який випускали на промислових підприємствах, виготовляли з найменшими витратами, знижуючи собівартість продукції, таким чином зменшуючи ціну товару. Швидкий випуск продукції призводив до стандартизації та уніфікації товару, що істотно, негативно впливало на попит споживача.

Постановка проблеми. Таким чином набуває актуальності проблема яка ставала у «круговерті» конфліктів інтересу та винайдення виходу при спаду художньої цінності виробів, їх якості та відповідності вартості товару. При цьому важливу роль відігравали Будинки моделей одягу, де вбачалося покращення модного асортименту товарів легкої промисловості у великих містах, областях України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальні дослідження української традиційної народної вишивки здійснили Р. Захарчук-Чугай, Т. Кара-Васильєва, орнаментуку в українській вишивці відстежує М. Селівачов, символіку – Є. Причепій, техніки і способи виконання швів – Г. Гаврилова, Г. Цибульова. Першоджерела досліджували М. Білан, Н. Данилевська, Т. Ніколаєва, Г. Стельмашук, Н. Стефюк, К. Сусак, М. Ткач, та ін.

Мета статті полягає в аналізі українського вишитого одягу, що розроблявся в Будинках моделей та запроваджувався виробництвами легкої промисловості і концерном «Укрхудожпром» у 70-х рр. ХХ ст.

Виклад основного матеріалу. Київський Будинок моделей одягу (КБМО) розпочав своє існування з модельно-конструкторського цеху швейної фабрики у 1944 р. «Наслідування народних традицій у моделюванні тогочасного одягу несподіваним чином посприяла тодішня хвиля боротьби «з космополітизмом та низькопоклонством перед Заходом»» [1, с.43]. Українські художники-модельєри з одягу поверталися до яскравості та декорування традиційного українського вбрання.

У 1970-х рр. до складу Київського Будинку моделей одягу (КБМО) входили: експериментальна лабораторія, виробничі приміщення, цехи, які поєднували пошив і вишивку, та зал для демонстрації одягу. До роботи залучалися молоді фахівці, освічені художники-модельєри, творча діяльність яких скеровувалася на тогочасному сучасному моделюванні за напрямком, який засновувався на вивченні вітчизняних українських традицій. Загальна атмосфера у країні зазначалася вагомим впливом професійної творчості на народне мистецтво. Колектив Будинку моделей налагодив творчо-виробничу співпрацю з колегами у Київському шовковому комбінаті, Дунаєвецькій суконній фабриці, Дарницькому комбінаті, Херсонському бавовняному комбінаті. Результати цієї співпраці викликали широку зацікавленість споживачів: пальта в стилі української свитки, група моделей літньої сукні з нових бавовняних картатих тканин, а також із традиційних ситців. Використовуючи елементи національного костюму в молодіжному одязі для відпочинку, художники вдало застосовували декор, покрій, наводячи легкі, ненав'язливі аналоги. В моделях подовжених суконь із тонких вовняних тканин вдало поєднувались елементи сучасної на той час моди. Високий рівень моделювання в умовах промислового виробництва демонстрував невеликий колектив художників-конструкторів Київського об'єднання «Україна» [8, с.144].

У червні 1970 р. у Києві відбувалася художньо-технічна рада, організована Всесоюзним інститутом асортименту виробів Міністерства легкої промисловості УРСР. На порядку денному був огляд моделей одягу для підлітків і молоді. Рекомендації цього форуму істотно позначилися на тенденціях того десятиліття, насамперед моди. Учасники художньо-технічної ради розглянули моделі, запропоновані 34 швейними підприємствами і 6 будинками моделей України [9, с.58].

Вперше на кілька років майже незмінними залишалися 3 силуети – прямий, напівприлеглий, приталений. Водночас відбувалися чіткі розмежування одягу – для «дорослих», молоді та підлітків. Одяг для останніх категорій вирізнявся кроєм,

формою, кольором, довжиною виробів, змінювалися прийоми моделювання: художники пропонували юнакам та дівчатам нові, нетрадиційні форми – комплекти, які складалися з кількох частин: (комплект для дівчат – блуза, спідниця, штани, жилет, пальто).

Заходи зі «стабілізації» моди мали складний характер. По-перше, прагнення до безперервних новацій у одязі не вписувалися в досить одноманітну картину світу, характерну для ідеології «комунізму радянського зразку». По-друге, і це було головне, – легка промисловість зупинилася на старій техніці та технології; не була спроможна цілком задовольнити попит на одяг усталеного зразку, наздогнати «примхи» та «забаганки», які є природним єством моди.

Якщо «молодіжна» мода передбачала різноманітні комплекти та ансамблі спортивного характеру, то мода «тридцятилітніх» – стриманіша, елегантніша, з вишуканими силуетними формами спереду та напівприлеглою спинкою. Лінія талії залишалася на природному місті. Рукави жіночих суконь та костюмів – довгі, лише зрідка до ліктя, за формою – реглан, реглан-погон. Коміри великі або типу «стійка» чи «стійка» з заокругленими та подовженими «кінцями». Вирізи – різноманітні: довгі, вузькі, «каре», овальні [12, с.49].

В. Григор'єва розробила модель сукні за мотивами традиційної української сорочки: приталений силует, застібка на спині; довжина виробу нижче коліна, комір – стійка під шию, рукав довгий із двома складами по окату, завужений до низу.

Попереду вздовж усього виробу та по низу – орнаментальна смуга: білим по білому – мереживо, виконане технікою «мережка з настилом». По контуру мотиви «окантовано» нитками червоного кольору (рис.1).

Чоловічий одяг підкреслював стриманість чоловічого образу, класично-елегантний стиль, який поступово пом'якшується декоративністю сорочок, краваток, шийних хусток. Художники-модельєри пропонують чоловікам три провідних силуети – прямий, напівприлеглий та приталений.

Для усіх цих силуетів характерні широкий крій плечей, природна лінія талії [5, с.45].

*Рис. 1. Модель із застосуванням художньої вишивки.
Розроблено КБМО, 1971 р. Автор: В. Григор'єва*

Мода 1971 р. рекомендувала дещо коротші піджаки з подовженими широкими лацканами та вузьким прямим рукавом. Застібки – однобортні та двобортні. Різнобарвні (картаті, смугасті, вибивні) сорочки, які щільно облягають фігуру – пропонувались на будень. До свят художники-модельєри пропонували чоловікам сорочки або з ефектних мереживних тканин, або оздоблені вишивкою [11, с.50].

У моді 1972-74 рр. виявляється потяг до вишуканості, колориту і розмаїття деталей, завдяки чому виникає враження новизни [6, с. 56]. Насамперед це стосується рукавів. Мода пропонує їх велике різноманіття: від вшивного з наповненою округлістю до реглана, напівреглана, суцільнокроєного та «кімоно» [10, с. 54]. Також у комплектах підтримувалися «сучасні» на ту пору напрямки крою з застосуванням народних мотивів української вишивки. Дівочі комплекти з бязі білого кольору нагадують сорочечний крій із комірцем «стійка» та коротким рукавом. Довжина блузи до талії, мотиви традиційної української вишивки чергуються з невеличкими квітами червоного кольору. За тим самим кроєм виконуються і приталені плаття довжиною вище колін, у декорі яких застосовується машинна вишивка квітів на манжетах рукавів і талії. Комір та манжети по краю підкреслені стрічкою червоного кольору (рис. 2).

*Рис. 2. Модель із застосуванням художньої вишивки.
Розроблено КБМО, 1973 р. Автор: Л. Авдєєва*

У святковому вбранні рукави стають об'ємнішими, а форми манжетів різноманітнішими. Рукави часто-густо призбируються біля зап'ястя «на рулік», гумку або закінчуються оборкою, рюшами, воланами. Коміри також представлені у широкому асортименті: т. зв. англійські «стійки», що м'яко спадають на плечі, відкладні, за методом чоловічої сорочки. У блузах часто зустрічаються коміри, які переходять у краватку або бант, що м'яко зав'язується біля горловини. Популярні у 1973 р. т. зв. «матроські» коміри. Вирізи горловини невеликі – овальний або V-подібної форми. У вечірніх сукнях модні глибокі декольте на спині. Набули поширення найрізноманітніші форми «кокетки» – від накладних «відльотних» до прямих вшивних, підкреслених декоративним рядком, овальних, а іноді – призбраних у нижній частині. «Кокетками» оформлюються і спідниці. Їх прикрашають стрічкою, гудзиками, кишнями. Часто від «кокеток» починаються складки та плісе. Привертає увагу те, що в 1973 р. стають модними жіночі штани з манжетами різної ширини [13, с.46]. Мода 1973-74 рр. також пропонує вишивку.

Вишивкою прикрашають як повсякденний одяг, так і святковий, оформлюють нею лінію пояса, манжети на коротких та довгих рукавах, обрамлюють стрічку по краям рукавів та на подолі виробів [180 с.46]. Мода 1975-76 рр. не дуже різниться від попередніх, разом із тим, національний стиль у виготовленні одягу опановує нову галузь – художники-модельєри пропонують повсякденне вбрання для школярів і дошкільнят – практичні і «веселі» моделі.

Поєднання у них різних матеріалів, нові цікаві композиції характеризуються новизною ліній, сміливими нетрадиційними рішеннями [7, с.43]. Розробляються експериментальні ескізи одягу, засновані на поєднанні «сучасних» на ту пору напрямків крою з мотивами української народної вишивки (рис. 3).

Рис. 3. Ескізи одягу з застосуванням сучасних напрямків крою за народними мотивами української вишивки. КБМО, 1975 р.

Автор: О. Нефьодова

З'являються моделі тунік із довгими та до ліктя рукавами за народними мотивами. Декорування розташовується на рукавах та виконується тамбурним швом на промислових тамбурних машинах, які дають можливість швидко робити заповнення на пальтових тканинах, туніках без ґудзиків, які закриваються «в запах», тримаючись зав'язаним паском-«крученкою» з круглими бонбонами. Край туніки декорований традиційним обметувальним швом (рис. 4).

У широкому спектрі пропонується виготовлення домашнього вбрання. Халати та легкі плаття під шию без коміра, довжиною нижче коліна, підв'язувались паском. Вишивка-мережка розміщувалась на плечах та пазусі. Підтримуючий шов розташовувався по рельєфу переду виробу та виконувався технікою «гладь».

Рис. 4. Моделі сучасних типів крою із застосуванням художньої вишивки. КБМО, 1975 р. Автор: Л. Єрмоленко

Народний одяг надихає художника-модельєра на виготовлення сучасного одягу в національному стилі. Тогочасний «сучасний» одяг лишається комплектним, багаточасовим. М'якість, легка звуженість, можливість обрати залежно від смаків і бажань – ось основні риси моди 1976 р. Комплекти зі світлого і гладкофарбованого шовку: сукні і жилети, прикрашені аплікацією, оздоблення моделі, виконані зі світлої шовкової тканини; комбіновані сукні з двох матеріалів, костюми, блузи з легкого шовку та спідниці з цупкої тканини; шовкові сукні з рисунком «у пшениці»; сукні-костюми з лляної тканини, оздобленні вишивкою [7, с.43].

У 1976 р. О. Нефьодова пропонує модель жіночої сорочки з розширеними по низу рукавами, край яких оздоблений червоними або синіми вишитими смугами. На пазухах та голівках рукавів рушниковим швом вишиті букети квітів. Колір

вишивки червоний або блакитний із вкрапленням чорного, що також характерний для полтавських рушників. Блуза може бути підв'язана паском-«крученкою» з китицями. Вишивка зазнає змін, а краса українського рушника переноситься на одяг (рис. 5).

*Рис. 5-6. Моделі з застосуванням української художньої вишивки.
Розроблено КБМО, 1976 р. Автор: О. Нефьодова*

Літня жіноча блуза без комірця, призібрана гумкою на талії, з рукавом «ліхтарик» до ліктя, прикрашена елементами квітів блакитного й синього кольору, які нагадують квіти українських рушників і розміщуються на рукавах та попереду виробу (рис. 6).

Модельєри 1978 р. пропонують легкі лляні плаття з коротким цільнокроєним рукавом без коміра, горловина зав'язується «кутасиком». Вишивка розташовується по краю рукава широкою смугою, а по краю горловини і на пазусі – вузькими смугами. Орнамент вишитий у техніці «хрестик» нитками червоно-чорного кольору, своєрідний новий варіант сорочечної вишивки. Плаття підв'язане паском-«крученка» з китицями (рис. 7).

Легкі дівочі літні сарафани з льону мали часто довжину нижче колін. Рельєф переду, що переходить у розріз з лівого боку, оздоблений вишивкою. До сарафана додається широкий тканий пасок із малюнком чорного, червоного, жовтого та білого кольорів, що імітує вишивку, характерну для західних областей України (рис. 8). Також пропонуються літні жіночі сарафани, довжина яких вище колін. Спереду, над грудьми – широка орнаментальна смуга, яка повторюється на рівні стегон. Геометричні смуги вишиті по косій у техніці «гладь» червоними та чорними нитками. До сарафанів додаються невеличкі жіночі сумочки з льону, оброблені геометричним орнаментом, також виконаним у техніці «гладь» (рис. 9).

Мода осені та зими 1977-78 рр. видалась різноманітною і складною. Для силуетів характерні низькі пройми, суцільнокроєні рукави, велика кількість збірок, м'якість драпірувань. З деталей виділялися підрізи та кокетки різних форм на ліфі та спинці, з-під яких виходили дрібні збірки або складки. Спідниці – прямі й розширені донизу, призбируються в талії на гумку, пояс. Певна м'якість помітна також і в оздобленні рукавів – зручні занижені пройми, суцільно кроєні і кімоно, рукави «реглан», більш об'ємні, по лінії низу вони часто призбируються на гумку, манжету або трохи вище перехоплюються хлястиком. Кишені – різноманітних форм, але перевага віддається прорізним, будь-якої конфігурації, відстроченим подвійним рядком, що робить їх схожими на накладні. Коміри домінували м'які. Найпопулярнішим лишається комір «апаш». Дуже поширені були «відлоги».

У швейних виробх широко застосовувалися декоративні рядки, широкі, часто подвійні на всіх конструктивних і декоративних лініях. Увагу привертають високі шліци (моделі прямого силуету), що, крім утилітарної функції, виконують і певну декоративну роль. Шліци оформлювали стрічкою, декорованою застібкою, контрастними окантуваннями [2, с.25].

*Рис. 7-9. Моделі з застосуванням української художньої вишивки.
Розроблено КБМО, 1977 р. Автор: Л. Павлова*

У час підготовки до осінньо-зимового періоду виконувались вироби з вовняних тканин. Вони практичні і гігієнічні для повсякденного вбрання, але особливо ефектні в народній сукні, оздобленій вишивками, мереживом, тасьмою, шнуром. У досліджуваній період модною була сукня прямого силуету зі шліцею у бічному шві спідниці, ліф м'який із суцільнокроєними рукавами до ліктя, оздоблення – мережево в тон тканини, розташоване вздовж плечових швів по центру погруддя і навкруги вирізу горловини. Поширеними були також сукні прямого силуету, на високій кокетці; комір – «стійка», плече – подовжене, рукави – $7/8$, трохи розширені до низу, оздоблені вишивкою.

Розроблялися також моделі з вовняних тканин за зразками українського народного вбрання: з об'ємними рукавами, низько ушитими до ліктя, сукня тримається на поясі і зав'язується по лінії талії оздоблення – врізні мережива і тасьма [4, с.64]. За основу крою пальто білого кольору була взята українська свита: прямий силует, вточний рукав, комір, що переходить у каптур із китицею; оздоблений елементами мотивів народної української вишивки, виконаний тамбурним швом червоними, чорними, зеленими і жовтими кольорами (рис. 10).

У тогочасному асортименті було широко представлено спортивні, класичні та елегантні пальта-накидки, пелерини. Пелерини і сьогодні приваблюють своєю вишуканістю: комір «стійка», подовжені погони, що підкреслюють лінію плеча. Пелерини пропонувалися в комплекті зі штанами-гольф з тієї ж тканини; прорізи для рук оформлені фігурними листочками (елемент моди тих часів), відкладний комір, що м'яко драпірується. Моделі виконувались із нового модного строкатого тканого матеріалу [4, с.64].

*Рис. 10. Модель із застосуванням української художньої вишивки.
Розроблено КБМО, 1977 р.*

Автор: Г. Мепен, автор вишивки: О. Ірискіна

У моді 1979 р. актуальними вважались блузи вільної форми. На квадратній кокетці з суцільнокроєними рукавами, прямої форми з рукавами «реглан», пряма з вільними рукавами «реглан». Усі ці речі прикрашались вишивкою, тасьмами, торочками. Модною залишаються фольклорна тематика: блуза з легкого і пластичного крепдешину, який приваблював багатством колористичного оформлення, а також комплекти за традиціями крою народного вбрання [3, с.15].

Висновки. Підсумовуючи аналіз мистецтва виготовлення вбрання 1970-х рр., можна стверджувати, що в його основу покладено знання народного костюму, забезпечене вітчизняними етнографами. Систематизований ними історичний матеріал знайшов застосування в роботах художників-модельєрів. У традиційних сорочках приваблюють конструктивно-декоративні прийоми народного моделювання, але принципи формоутворення та орнаменталії часом розглядались ізольовано, відтак механічно привносились у сучасний одяг без урахування його призначення і функцій. Цих недоліків позбавлені кращі роботи вітчизняних модельєрів 70-х років ХХ ст.

Література

1. Авдєєва Л. Краса і мода: весна – літо. Київ: Реклама, 1973. 75 с.
2. Авдєєва Л. Краса і мода: осінь – зима. Київ: Реклама, 1977. 25 с.
3. Авдєєва Л. Краса і мода: весна – літо. Київ: Реклама, 1979. 15 с.
4. Дубовіс О. Краса і мода: осінь – зима. Київ: Реклама, 1978. 64 с.
5. Забанова Т. Краса і мода: осінь – зима. Київ: Реклама, 1971. 45 с.
6. Забанова Т. Краса і мода: осінь – зима. Київ: Реклама, 1974. 56 с.
7. Забанова Т. Краса і мода: осінь – зима. Київ: Реклама, 1975. 43 с.
8. Козлова Т. Художественное проектирование костюма. Москва: Легпромбытиздат, 1982. 144 с.
9. Костіна Г. Краса і мода. Київ: Реклама, 1971. 58 с.
10. Лисенко В. Краса і мода: весна – літо. Київ: Реклама, 1972. 54 с.
11. Модели одежды: [альбом]. Киевское производственное объединение швейной промышленности Украины; Дом моделей. Киев: Реклама, 1969. 75 с.

12. Мудрик Т. Краса і мода: весна – літо. Київ: Реклама, 1970. 60 с.

Анастасия Витальевна ВАРИВОНЧИК,

доктор искусствоведения, доцент,
Киевский Национальный университет культуры и искусств,
Киев, Украина,
e-mail: varivonchik@ukr.net,
ORCID: 0000-0002-4455-1109

УКРАИНСКАЯ ВЫШИВКА В ОДЕЖДЕ 70-Х ГОДОВ XX ВЕКА

Аннотация. Статья посвящена малоизученной проблеме в отечественной науке, связанной с промышленным производством одежды и применением украинской вышивки. Значительный вклад в развитие традиционной украинской одежды и декорирования вносили художники-модельеры Киевского Дома моделей одежды, которой начал свою деятельность в 1944 г. Благодаря художникам в тяжелых условиях разрабатывались современные на то время модели по мотивам украинской традиционной одежды. Наряды создавались на производствах легкой промышленности и «Укрхудожпрома».

Отмечается, что украинская вышивка была неотъемлемой частью украинской одежды, а со временем, и промышленности. В Киеве в июне 1970 г. Всесоюзным институтом ассортимента изделий Министерства легкой промышленности УССР был проведен художественно-технический совет для осмотра изделий, которые презентовали молодежную моду. Участники художественно-технического совета рассмотрели модели, предложенные 34 швейными предприятиями и 6 Домами моделей Украины. Проведение этого мероприятия позволило внедрить модные тенденции десятилетия в жизнь.

Художники Киевского Дома моделей одежды (КБМО) активно вводили и использовали традиционные национальные элементы одежды, сочетая тенденции современной моды того времени. Анализируя использование вышивки и традиционного украинского кроя в современной одежде 70-х гг. XX в. в КБМО, можем отметить, что в молодежной одежде художники-модельеры использовали традиционный крой, вышивку, декор, по мотивам национальных костюмов всех регионов Украины. Менялись модели удлиненных женских платьев из шерстяных тканей, в девичьих комплектах из бязи преобладал сорочечный крой с воротничком «стойка» и короткими рукавами. Поддерживались направления кроя в длине блузок до талии, с употреблением народных мотивов украинской вышивки. Прямые и расширенные юбки до низа подчеркивали талию и собирались на резинку или пояс. Пальто создавали на основе кроя украинской свитки по прямому силуэту с вточными рукавами, капюшон переходил в воротник с кистями и так же декорировался по мотивам элементов народной украинской вышивки, которая выполнялась тамбурным швом черными, красными, желтыми и зелеными цветами.

Высокий уровень моделирования одежды демонстрировали промышленные производства. Источником вдохновения для специалистов украинских производств легкой промышленности и «Укрхудожпрома» служили показы мод, которые проводились Домами моделей дважды в год. Выполнение производствами тематических и композиционно завершенных творческих проектов направляло и согласовывало деятельность швейной, текстильной, трикотажной промышленности. Организация труда на всех этапах производства подчеркивает актуальность определения проблемы, обусловлена необходимостью сохранения украинской аутентичности, исследования и популяризации особенностей создания современных изделий в области художественных промыслов, таких как художественная вышивка, которая является одним из древнейших видов народного творчества.

Ключевые слова: одежда, платье, блузка, вышивка, мода, художники-модельеры, промышленность

Anastasia V. VARYVONCHYK,
DSc in Arts, Associated Professor,
Kyiv National University of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine,
e-mail: varivonchik@ukr.net,
ORCID: 0000-0002-4455-1109

UKRAINIAN EMBROIDERY IN CLOTHES OF THE 70S OF THE XX CENTURY

Abstract. The article is dedicated to a bad-studied problem in domestic science related to the industrial production of clothing and the use of Ukrainian embroidery. A significant contribution to the development of traditional Ukrainian clothing and decoration was made by fashion designers of the Kyiv House of Fashion Models (KHFM), which began its activity in 1944. Thanks to specialist artists, in difficult conditions, modern models of that time were developed based on Ukrainian traditional clothing. The outfits were created in the light industry and “Ukrkhudozhprom”.

It is noted that Ukrainian embroidery was an integral part of Ukrainian clothing, and, over time, industry. In Kyiv, in June 1970, the All-Union Institute of Assortment of Products of the Ministry of Light Industry of the Ukrainian SSR held an artistic and technical council to inspect youth fashion. The members of the Artistic and Technical Council reviewed the models proposed by 34 sewing enterprises and 6 Model Houses of Ukraine. The holding of this event made it possible to introduce the fashion trends of the decade in life.

The artists of the Kyiv House of Fashion Models actively introduced and used traditional national clothing elements, combining elements of modern fashion of the time. Analyzing the state of embroidery and the use of traditional Ukrainian cut in

modern clothes of the 70s of the twentieth century in KHFM, we can note that in youth clothes, fashion designers used traditional cut, embroidery, decor, similar to the national costumes of all regions of Ukraine. Models of elongated women's dresses made of woolen fabrics changed, in girls' coarse calico sets a shirt cut with a stand-up collar and short sleeves prevailed. The directions of the cut were maintained in the length of the blouses to the waist, with the use of folk motifs of Ukrainian embroidery. Straight and extended skirts to the bottom emphasized the waist and were gathered on an elastic band, belt or bodice. The coat was created on the basis of the cut of the Ukrainian scrolls in a straight silhouette with set-in sleeves, the hood passed into a collar with tassels and was also decorated based on elements of Ukrainian folk embroidery, which was carried out with a chain stitch in black, red, yellow and green colors.

Industrial production demonstrated a high level of fashion design. Fashion shows, which were held by Model Houses twice a year, served as a source of inspiration for specialists of Ukrainian light industry enterprises and Ukrkhudozhprom. The implementation of thematic and compositionally completed creative projects by the enterprises guided and coordinated the activities of the garment, textile, knitwear industry. The organization of labor at all stages of production emphasizes the relevance of defining the problem, due to the need to preserve Ukrainian authenticity, research and popularize the features of creating modern products in the direction of artistic crafts, such as artistic embroidery, which is the oldest type of folk art.

Key words: clothing, dress, blouse, embroidery, fashion, fashion designers, industry

References

1. Avdieieva, L. (1973). *Krasa i moda: vesna – lito* [Beauty and fashion: spring – summer]. Kyiv: Reklama [in Ukrainian].
2. Avdieieva, L. (1977). *Krasa i moda: osin' – zyma*. [Beauty and fashion: autumn – winter] Kyiv: Reklama [in Ukrainian].

3. Avdieieva, L. (1979). Krasa i moda: vesna – lito [Beauty and fashion: spring – summer] Kyiv: Reklama [in Ukrainian].
4. Dubovis, Ye. (1978). Krasa i moda: osin' – zyma. [Beauty and fashion: autumn – winter] Kyiv: Reklama [in Ukrainian].
5. Zabanova, T. (1971). Krasa i moda: osin' – zyma. [Beauty and fashion: autumn – winter] Kyiv: Reklama [in Ukrainian].
6. Zabanova, T. (1974). Krasa i moda: osin' – zyma. [Beauty and fashion: autumn – winter] Kyiv: Reklama [in Ukrainian].
7. Zabanova, T. (1975). Krasa i moda: osin' – zyma. [Beauty and fashion: autumn – winter] Kyiv: Reklama [in Ukrainian].
8. Kozlova, T. (1982). Xudozhestvennoe proektirovanie kostyuma [Artistic costume design] Moscow: Legprombytizdat [in Russian].
9. Kostina, G. (1971). Krasa i moda [Beauty and fashion]. Kyiv: Reklama [in Ukrainian].
10. Lysenko, V. (1972). Krasa i moda: vesna – lito [Beauty and fashion: spring – summer]. Kyiv: Reklama [in Ukrainian].
11. Modeli odezhdy [Clothes models]: [al'bom] (1969). Kievskoe proizvodstvennoe ob"edinenie shvejnoj promyshlennosti Ukrayiny [Kyiv production association of the garment industry of Ukraine]. Dom modelej [House of Models]. Kyiv: Reklama [in Russian].
12. Mudryk, T. (1970). Krasa i moda: vesna – lito [Beauty and fashion: spring – summer]. Kyiv: Reklama [in Ukrainian].